

■ SINODA 2004

Bunas notas, ma...

Enquista represchentativa d'Isopublic tranter ils commembers reformads da la baselgia grischuna

DA REINHARD KRAMM

La baselgia grischuna survegn bunas notas da ses commembers. Ma ella vegn era confrontada cun problems. Quai è il resultat da l'emprima enquista represchentativa tranter ils 72000 reformads grischuns. Il plevon Reinhard Kramm ed il manader da fatschenta d'Isopublic, Matthias Kappeler, han preschentà ils resultats da l'enquista a chaschun da la Sinoda evangelica a Filisur. Il coreferat ha tegnì la plevonessa Johanna Wegmann, Fideris.

Bain strusch en in auter chantun è il contact tranter la baselgia ed ils commembers uschè intensiv sco en il Grischun: 17 da 20 Grischuns han già durant ils davos dus fin trais onns contact cun la baselgia u cun collavuratur da quella. Il pli savens a chaschun da battens, nozzas, confirmaziuns e sepulturas. E trais da quatter commembers da la baselgia grischuna han visità durant quest temp almain in servetsch divin, quai è radund 54000 umans. Da l'offerta da pastoražiun e da referats han percenter fatg diever considerablmain pli paucs commembers. Cun 12 resp. 22 pertschient contacts en las gruppas da commembers restadas qua plitost pitschnas.

Bunas notas survegn la baselgia per las uschenumnadas casualias sco battens, nozzas, sepulturas. Er il mantegniment da baselgias e d'edifizis e l'engaschament en favur da malsauns, impedids e praschuniers vegnan validats dals commembers a moda positiva. Las mendras notas dattan els per referats, scolaziun supplementara e curs. La discussiun davart dumondas da cardientscha na vegn betg considerata dals commembers sco fitg impurtanta. L'instrucziun da religiun en scola, per la quala vegnan investids 44 pertschient da tut ils meds finansials da la baselgia, sa chatta sin il quart davos plaz.

Problems: ritgs, citads, germanofons

Tge è – tenor l'opiniun dals commembers – indispensabel per l'avegnir da la baselgia? Per la maioritad dals com-

Reinhard Kramm, l'incumbensà d'informaziun da la plaiv evangelica dal Grischun.

FOTO TH. GSTÜHL

members èn quai las casualias sco battens, nozzas, sepulturas. Dentant er l'engaschament en favur da malsauns, impedids, praschuniers ed il cumbat per giustia, pasch e svilup en il mund vegnan considerads sco fitg impurtants. Sin ils proxims plazs suondan la confirmaziun, il mantegniment d'edifizis ed ils servetschs divins. Sco relativamain nunimpurtants valiteschan ils commembers referats, inscuters persunals cun collavuratur da la baselgia e discussiuns davart dumondas da cardientscha.

Sch'ins ordinescha ils resultats tenor las regiuns, sa mussa ina differenza tranter la citad e la champagna. Ils commembers en ils colloquis Schons-Avravagn-Moesa, en il Partenz, sco era en l'Engiadin'Ota e l'Engiadina Bassa sa sentan fermamain colliads cun la baselgia. La pli flailva colliaziun cun la baselgia signaliseschan ils colloquis Tavau-Alvra e Cuir. Er tar las dumondas davart la cardientscha en Dieu e la prontadad da sortir da la baselgia sa chatta il colloqui Tavau-Alvra sin il davos plaz. Tut en

tut è la baselgia main enragischada en citads, aglomeraziuns e lieus da cura che sin la champagna ed en las regiuns da lingua rumantscha e taliana.

Quai èn alura er ils problems, cun ils quals la baselgia reformada vegn a vegnir confrontada en l'avegnir: Las regiuns che valiteschan las prestaziuns da la baselgia a moda plitost negativa realiseschan ils pli gronds gudogns finansials. Cun la gulivaziun da finanzas interna sustegnan las vischnancas ritgas sco Tavau, Cuir u San Murezzan vischnancas finansialmain pli flailvas sin la champagna. Sche las aglomeraziuns han difficultads finansialas, ha quai damai era consequenzas per las regiuns ruralas e las regiuns rumantschas, nua che la baselgia è fin uss anc enragischada il pli ferm.

A l'instrucziun da religiun pudess ins renunziar il pli tgunsch

In ulteriur problem è la differenza tranter las gruppas da vegliadetgna. Entant ch'ils umans tranter 55 e 74 onns èn colliads stretgamain cun la baselgia e valite-

schan sias prestaziuns a moda positiva, signaliseschan quels tranter 35 e 54 onns ed anc pli ferm quels tranter 15 e 34 ina distanza. La baselgia cuntanscha damai surtut ils commembers pli vegls.

Tut en tut ha in terz da las Grischunas e dals Grischuns in ferm u vaira ferm contact cun la baselgia. In quart dals commembers sa senta strusch u insumma betg collià cun ella.

Tuttina n'è la sortida da la baselgia per 84 pertschient dals commembers nagin tema. Dus pertschient pondereschian da sortir uschè svelto sco pussaivel. Per la baselgia grischuna, che ha pudì viver relativamain bain fin ussa cun main che 0,4 pertschient sortidas l'onn, èn questes cifras plitost inquietantas. Questa situaciun vegn anc engrvegliada tras il fatg che persunas cun entradas pli autas pondereschian plitost da sortir da la baselgia che talas cun entradas pli bassas. Il dumber da sortidas en il Grischun è da preschent anc cleramain pli bass che la media svizra cun radund 1 pertschient sortidas l'onn – ma quant ditg anc?

In dals pli interessants resultats da l'enquista è il fatg ch'ils commembers ed ils collavuratur da la baselgia han en intgins puncts in'opiniun cumpletmain differenta. La pli gronda differenza è sa manifestada tar la dumonda: Tge activitads èn indispensablas per la baselgia? Las collavuratur ed ils collavuratur da la baselgia considereschian la pastoražiun (inscuters persunals), las occurenzas en vischnanca, ils servetschs divins e la discussiun davart dumondas da cardientscha sco insatge fitg impurtant. Per ils commembers percenter èn questas activitads relativamain nunimpurtantas.

Sche la baselgia vul resguardar l'opiniun dals commembers, sto ella sa concentrar en l'avegnir sin

- las casualias (batten, nozzas, sepultura),
- la diaconia (engaschament per malsauns, impedids, praschuniers),
- l'etica (engaschament per giustia, pasch, svilup en il mund).

L'instrucziun da religiun en scola, il pli grond factur da custs da la baselgia, è vegnida validada da tut las persunas interrogadas cun ina valur media. La pli bassa valur han dal reminent dà ils plevons e las plevonessas resp. ils collavuratur da la baselgia. Tenor els pudess ins damai renunziar il pli tgunsch a l'instrucziun da religiun en scola.

Era la gronda differenza d'opiniuns en connex cun la pastoražiun astgass anc dar da discurren en l'avegnir: Ils plevons e las plevonessas resp. ils collavuratur da la baselgia considereschian la pastoražiun sco fitg impurtanta (plaz 2). Tenor l'opiniun dals commembers n'è quella percenter betg fitg impurtanta (plaz 11, penultim plaz).

Sunter il referat da la plevonessa Johanna Wegmann, Fideris, ed in'emprima discussiun, ston ussa ils organs da la baselgia grischuna decider co cuntinuar; la Sinoda evangelica e spezialmain il cussegl-baselgia, l'incumbensader dal studi, vegnan a decider, schebain ed en tge moda ch'els vulan reagir sin questa enquista dals commembers.